

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Európska panelová diskusia občanov o **boji** **proti nenávisti** **v spoločnosti**

Zhrnutie druhého zasadnutia

[26. - 28. apríla 2024]

Niekoľkými slovami...

Aké sú prioritné opatrenia na boj proti nenávisti?

Druhé zasadnutie európskej panelovej diskusie občanov je vždy výzva a ani tentokrát to nebolo inak! Stretnutie sa konalo online cez platformu Interactio. Vďaka mimoriadnemu úsiliu tlmočníkov, ktorí tlmočili na diaľku, mohli účastníci prispieť vo všetkých úradných jazykoch EÚ.

Občania opäť preukázali neochvejný záväzok k tejto veľmi dôležitej a komplexnej téme. Na prvom zasadnutí identifikovali dôvody a príčiny nenávisti a tiež diskutovali o sociálnych a hospodárskych nerovnostiach, tlaku okolia, dezinformáciách a polarizácii politickej diskusie. Cieľom druhého zasadnutia bolo prehĺbiť oblasti opatrení na boj proti nenávisti – ako jej predísť a ako na ňu reagovať? Na tomto zasadnutí občania pokročili vo svojej práci na konkrétnejších nápadoch. Čítajte ďalej a prezrite si najdôležitejšie udalosti víkendu!

Kľúčové momenty druhého zasadnutia

Občania sa ponorili do práce, pri ktorej hosťujúci rečníci a členovia Výboru pre zhromažďovanie poznatkov boli pripravení poskytnúť usmernenia a rady k tomu, ako napredovať. Ďalej nájdete niekoľko zaujímavých ukážok ich príspevkov.

„K problému ste pristúpili s veľkým rešpektom. Prichádzate s otvoreným srdcom, názormi a životnými skúsenosťami.“

Richard Kuehnel, riaditeľ pre zastúpenie a komunikáciu Európskej komisie v členských štátoch (GR COMM), ocenil prácu, ktorú občania vykonali počas prvého zasadnutia. *„Nápady, na ktorých pracujete, v budúcnosti ovplyvnia prácu Európskej komisie a európsku legislatívu.“* **Výkonná riaditeľka Európskeho židovského informačného centra Robin Sclafaniová** z Výboru pre zhromažďovanie poznatkov poukázala na výzvy, ktorým čelia európske inštitúcie pri riešení trestných činov z nenávisti. Zdôraznila cyklus predsudkov, ktoré vedú k diskriminácii, hrozbám a násiliu, ovplyvňujú komunity a podporujú systémovú diskrimináciu v oblasti služieb, bývania a vzdelávania.

Boj proti nenávisti pomocou spoločných hodnôt a podpory zo strany EÚ

Daris Lewis Recio, právny a politický referent v sieti Equinet, poukázal na rôzne skúsenosti s nenávisťou v celej Európe a zdôraznil potrebu dohľadu EÚ, aby sa zabezpečilo dodržiavanie záväzkov členských štátov v boji proti nenávisti. **Koordinátorka Medziskupiny pre boj proti rasizmu a rozmanitosť v Európskom parlamente Jelena Jovanovićová** prepojila vyrozprávané príbehy zo všetkých členských štátov EÚ. Zdôraznila spoločné výzvy a potrebu podpory zo strany EÚ v podobe financovania, programov a politik. Poukázala na význam vykonávania právnych predpisov EÚ na miestnej úrovni a na úlohu miestnych vedúcich predstaviteľov, ako sú starostovia, pri podpore európskych hodnôt a príprave na budúce výzvy v boji proti nenávisti na viacerých úrovniach – európskej, vnútroštátnej a miestnej.

„Nenávisť sa prenáša z generácie na generáciu.“

Riaditeľka výskumu v inštitúte FNRS a profesorka na Katolíckej univerzite v Leuvene Valérie Rosouxová rozprávala o prenose nenávisti naprieč generáciami: „*Emócia nenávisti sa prenáša takmer nedotknutá, bez príbehu za ňou.*“ Načrtla viaceré kroky, ktoré možno v boji proti nenávisti podniknúť na politickej úrovni, úrovni občianskej spoločnosti a individuálnej úrovni. „*Odvrat od nenávisti si vyžaduje čas, ale je vždy možný,*“ uviedla na záver.

Diskusie o predchádzaní nenávisti a reagovaní na ňu

Občania počas druhého zasadnutia pracovali na dvoch hlavných aspektoch témy nenávisti: jej predchádzanie a reagovanie na ňu. Hoci nemôžeme podrobne rozviesť diskusie všetkých pracovných skupín, nájdete tu hlavné príspevky Výboru pre zhromažďovanie poznatkov, externých rečníkov a expertov Európskej komisie. Prvý aspekt (**riešenie spoločenských a kultúrnych príčin nenávisti**) sa týka vzdelávania, spoločenského povedomia, občianskej angažovanosti, sociálnych a hospodárskych nerovností. Druhý (**boj proti nenávisti v jej rôznych formách a kontextoch**) sa týka médií a diskurzu, digitálneho prostredia, verejnej zodpovednosti a presadzovania práva.

Riešenie spoločenských a kultúrnych príčin nenávisti

- **Formálne aj neformálne vzdelávanie zohráva kľúčovú úlohu pri formovaní spoločenských postojov k nenávisti a pri podpore inkluzívnejšej komunity a porozumenia.**

Občania označili vzdelávanie za jednu z hlavných oblastí boja proti nenávisti. **Projektový referent Oddelenia pre globálne občianstvo a mierové vzdelávanie organizácie UNESCO Kuany Kiir Kuany** zdôraznil, že vzdelávanie presahuje rámec školských tried. Je to nepretržitý proces, ktorý hrá rozhodujúcu rolu v osobnom rozvoji a sociálnej súdržnosti. Prízvukoval politickú povahu vzdelávania a upriamil pozornosť na jeho úlohu pri riešení nenávisťných prejavov a zmierňovaní sociálnych nerovností. **Willem Wagenaar, výskumný pracovník Nadácie Anny Frankovej**, sa zamerail na praktické využitie vzdelávania v boji proti nenávisti. Ako príklad uviedol šport a podrobne opísal iniciatívy na vzdelávanie futbalových fanúšikov o vplyve nenávisťných prejavov.

Vedúca oddelenia pre politiku v oblasti základných práv na Generálnom riaditeľstve Európskej komisie pre spravodlivosť a spotrebiteľov (GR JUST) Ingrid Bellanderová Todinová prispela myšlienkou z oblasti celoživotného vzdelávania: „*Ide o zásadnú otázku v boji proti nenávisti. EÚ nemá v oblasti učebných osnov o tejto téme žiadnu právomoc. Máme však možnosti financovania, ako napríklad Erasmus+, ktorý žiakom, študentom a pedagógom umožňuje vymieňať si nápady, rozširovať svoje obzory a stať sa otvorenejšími.*“ **Profesor psychológie na Londýnskej univerzite Manos Tsakiris** poukázal na to, že vzdelávanie presahuje rámec tradičného školského vzdelávania. Holistické vzdelávanie má zásadný význam pre podporu spôsobov prejavovania emócií a nenásilnej komunikácie.

- **Spravodlivosť a angažovanosť s cieľom predchádzať spoločenským sporom.**

Jazykovedec z Univerzity v Readingu Federico Faloppa preberal dynamiku nenávistných prejavov. Identifikoval štyri roly, v ktorých sa ľudia ocitajú: terč, svedok, páchatel' a osoba uvedomelá o nenávistnom prejave. Zasadzoval sa za zapojenie komunity a restoratívnu spravodlivosť ako prostriedky na riešenie a zmiernenie nenávistných prejavov. Aj **riaditeľka Európskej siete proti chudobe Juliana Santosová Wahlgrenová** spojila nenávisť so sociálnymi a hospodárskymi nerovnosťami. Zdôraznila potrebu spravodlivosti vo verejnej politike a spravodlivého rozdelenia zdrojov, aby sa zabránilo spoločenským sporom.

Boj proti nenávisti v jej rôznych formách a kontextoch

- **Problematika online anonymity: súkromie alebo prístup k osobným údajom?**

Vedúci úseku na GR pre komunikačné siete, obsah a technológie Menno Cox vysvetlil, že akt Európskej únie o digitálnych službách je robustné nariadenie zamerané na veľmi veľké online platformy, ktoré presadzuje politiky transparentnosti a antidiskriminácie vo všetkých členských štátoch EÚ. V akte o digitálnych službách sa nariaďuje posudzovanie rizík a reakcií na obsah, ktorý môže viesť k násiliu alebo vplyvu na duševné zdravie, so silným zameraním na odhaľovanie a zmierňovanie nezákonných nenávistných prejavov, aby sa zvýšila bezpečnosť používateľov.

Martin Sacleux, odborný referent na oddelení pre politiku základných práv Európskej komisie, GR JUST, poukázal na výzvy spojené s reguláciou anonymity na internete. Zastáva názor, že pojem anonymita podľa európskeho práva zahŕňa vyváženie základného práva na súkromie a ochranu osobných údajov. Zdôraznil pretrvávajúcu potrebu krehkej rovnováhy, najmä v prípadoch zahŕňajúcich trestnú činnosť, pri ktorých si presadzovanie práva môže vyžadovať prístup k osobným údajom.

Európska komisia pracuje na vymedzení jasných predpisov, ktoré by klasifikovali určité online činnosti ako trestné, s cieľom riešiť citlivú problematiku digitálnej anonymity a jej dôsledky pre súkromie a bezpečnosť. **David Marin Abanades, policajný inšpektor** z Fuenlabrady v Španielsku, rozprával o ťažkostiach s bojom proti trestným činom z nenávisti, ktoré sa v jednotlivých jurisdikciách výrazne líšia. Zdôraznil potrebu v každom členskom štáte presne určiť, čo predstavuje trestný čin z nenávisti.

- **Problematika slobody prejavu a ochrany obetí**

Nezávislá právnička v oblasti ľudských práv Margarita S. Ilievová obohatila diskusiu príspevkom o ochrane obetí a tých, ktorí vyjadria svoj názor proti nenávisti. Podobne ako ostatní prispievatelia upozornila na význam vyváženia slobody prejavu s potrebou predchádzať systémovému útlaku a trestným činom z nenávisti. Vyzvala na zlepšenie prístupu obetí k spravodlivosti, proaktívne opatrenia proti opakovanej viktimizácii a ochranu obhajcov ľudských práv vrátane právnikov, novinárov a členov rôznych organizácií, aby sa podporila bezpečnosť a rešpekt v spoločnosti.

- **„Vaša práca odráža podstatu demokracií.“**

Na záver **Irina Moozová, zástupkyňa generálnej riaditeľky pre medzinárodný rozmer justičných politík, právny štát a rovnosť na GR JUST**, ocenila motiváciu a odhodlanie účastníkov, ktoré označila za kľúčové pri premietnutí európskych rozhodnutí do opatrení v praxi a na mieste.

Kliknite [sem](#) a pozrite si záznam z nedeľného pléna!

Rozhovor s Jeanom-Lucom (FR)

Aký bol váš online víkend?

„Víkend doma prebehol dobre, hoci deti sa čudovali, čo ocko celý čas robí. Ponorili sme sa hlbšie do témy, najmä v diskusných skupinách v sobotu a nedeľu dopoludnia. Podelili sme sa o naše počiatočné nápady s ostatnými skupinami, aby každý vedel, aké názory sa objavujú v iných skupinách.“

Ako prebiehali diskusie v skupine?

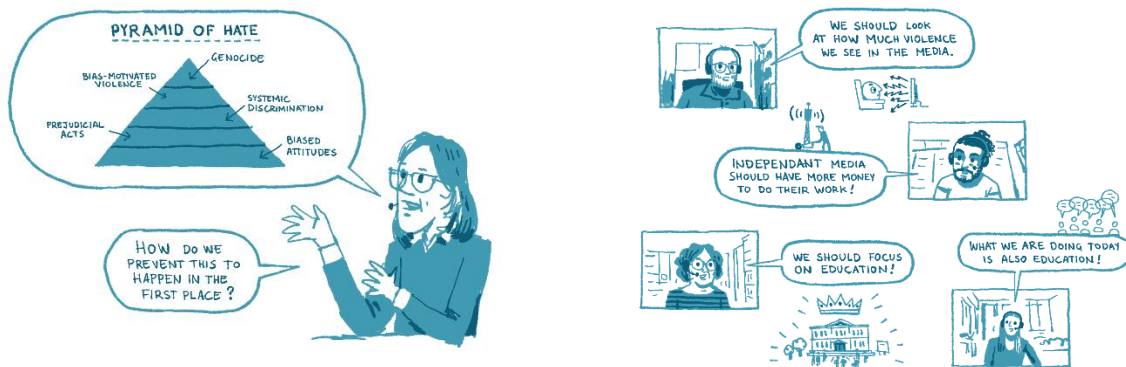
„Atmosféra v skupine bola veľmi priateľská. Diskutovali sme najmä o téme vzdelávania a o tom, ako rozvíjať sociálne zručnosti na posilnenie emocionálnej inteligencie, ľudskosti a o prehĺbení vedomostí o iných kultúrach a náboženstvách. Spoločné hodnoty sú nevyhnutné na boj proti predsudkom a stereotypom a pomáhajú formovať inkluzívnejšiu a vhodnú budúcnosť pre všetkých.“

Na ktorú časť tohto víkendu budete spomínať najviac?

„Toto zasadnutie pomohlo objasniť naše smerovanie v súvislosti s myšlienkami, ktoré sme sformulovali. Dúfam, že naše riešenia budú zrozumiteľné a budú sa dať využiť ako podklad pre prácu Európskej komisie. No kým dokážeme poskytnúť konkrétne, realistické a realizovateľné konečné odporúčania, treba vykonať ešte veľa práce. Som si istý, že sa to podarí a tretie zasadnutie vidím optimisticky.“

Víkend, ako ho videl Sylvain

Sylvain Mazas je grafický facilitátor, ktorý vizuálne zachytáva vývoj panelových diskusií. Náčrt jeho dojmov z víkendu:

Zhrnutie: ciele všetkých troch zasadnutí

- **Prvé zasadnutie, 5. - 7. apríla:** Občania sa zamerali na spoločné chápanie nenávisti a cieľ panelovej diskusie občanov. Vypočuli si prejavy externých rečníkov, osobné príbehy a názory odborníkov. Spolu identifikovali rôzne príčiny a hnacie sily nenávisti, ako aj potenciálne oblasti, v ktorých možno bojovať proti nenávisti v spoločnosti.

- **Druhé zasadnutie, 26. - 28. apríla:** Občania nadviazali na prvé zasadnutie a rozvinuli nápady, ako riešiť problém nenávisti v spoločnosti, čo môžeme považovať za návrh odporúčaní.
- **Tretie zasadnutie, 17. - 19. mája:** Občania svoje nápady a odporúčania doladia. Tieto nápady napokon pretavia do konečných odporúčaní pre Európsku komisiu.
-